De algemene beschouwingen van Lijst Groen Noordenveld op de ontwerpbegroting 2023 spitsen zich toe op vier onderwerpen:
- op de onvoorspelbaarheid van de begrotingsplannen;
- op duurzaamheid en woningbouw;
- op keuzes nieuw beleid;
- en op een inwonersvriendelijkere begroting.

1. <u>Onvoorspelbaarheid begrotingsplannen.</u>

Bij de behandeling van de perspectiefschets 2023 gaf het college aan, dat gelet op de grote bedragen aan niet bestede budgetten, het voorspellend vermogen van de begroting zou verbeteren. Uit de antwoorden op de vragen van LGN blijkt dat dat niet is terug te vinden in deze begroting. Een meer realistische begroting zal volgens het college nog lang op zich laten wachten. Dat betekent dat ook in 2023 net als in eerdere jaren, zeer veel plannen uiteindelijk pas later of niet uitgevoerd worden. Het is veelzeggend dat in de begroting 2023 nog steeds plannen uit het meerjarenuitvoeringsplan (MUP) van de vorige raad en het vorige college staan. Die hadden in maart 2022 afgerond moeten zijn en er had nu een nieuw MUP moeten liggen.
Verder zitten er grote risico's in ontwikkelingen in de samenleving die we niet terug zien in de begroting. Een opsomming:

- Bij de risico's van grondexploitaties (Blz 115/116) ontbreken de signalen over afkoeling van de markt voor nieuwbouwwoningen. Investeringen van tijd en geld in dergelijke projecten worden mogelijk niet terugverdiend.
- Blijvende aandacht voor de stijgende energiekosten van inwoners, verenigingen, kunst en cultuur, ondernemers en bedrijven ontbreekt. Zeker nu nog niet duidelijk is hoe landelijke maatregelen uitpakken, heeft de gemeente in 2023 mogelijk extra kosten om hen te helpen. LGN vindt dat we onze samenleving niet alleen hiervoor moeten laten opdraaien.
- De extra kosten voor bouwprojecten blijken niet in de begroting te zijn verwerkt, zoals vermeld bij de Centrumontwikkeling Roden en de antwoorden op vragen van LGN. Daarvoor wil het college zo nodig met extra voorstellen komen.
- Daarbij moet er in het voorjaar van 2023 nog een afweging van de financiële consequenties van het coalitie akkoord komen (met name de benodigde extra geld en tijd voor bouwplannen),
- Er staan op blz 60 en 72 van de begroting nogal wat PM Posten (Peize, Norg, Veenhuizen, sportaccommodaties): posten waarvoor nog een bedrag voorgesteld moet worden in 2023.
- Er is blijkbaar niets begroot voor de vernieuwingen die de bibliotheken aankondigen en kosten voor huisvesting van inbrengwinkel De Cirkel worden niet genoemd.
- Er is geen idee over bedragen die worden bespaard en extra kosten die ontstaan, doordat de nieuwe Omgevingswet niet per 1-1-2023, maar later wordt ingevoerd. In ieder geval zou de gemeentelijke bijdrage aan de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD) omlaag moeten kunnen. De extra verhoging van deze bijdrage houdt direct verband met invoering van de Omgevingswet.

Met deze opsomming is het slechte voorspellend vermogen van deze begroting helaas weer duidelijk.
LGN heeft een voorstel voor verbetering: het college schetst in juni 2023 vier scenario's bij de perspectiefschets voor 2024, zodat de raad daarover op tijd kan debatteren in een openbare vergadering, en er met meer scenario's een zo realistisch mogelijke keuze gemaakt kan worden.

2. Duurzaamheid en woningbouw

Een toch wel schokkend antwoord was de reactie op de toename van de demografische druk in Noordenveld: de verhouding tussen de beroepsbevolking tussen 20 en 65 jaar en andere leeftijdsgroepen. Daarmee blijkt in (de risico's van) deze begroting geen rekening te zijn gehouden. Al vele jaren is er echter een toename van ouderen en afname van jongeren en de groep van 20 tot 65 jaar, in de gemeente Noordenveld. In het gemeentelijk beleid heeft dat consequenties die in de Omgevingsvisie nadrukkelijker naar voren moeten komen. Tekenend daarvoor is het beleid voor wonen in onze mooie dorpen, dat vooral op goedkope kleinere woningen (2/3 van de nieuwbouw volgens het rijk) voor de verschillende groepen gericht zou moeten zijn. En op zoveel mogelijk toewijzing aan eigen inwoners. Een deel van de woningen in de buurt van scholen en werk, en een deel in de buurt van zorg, winkels e.d. Het college komt echter eerst met bouwplannen voor vooral dure woningen ver buiten de dorpskernen: Zuidpoort Terheijl, Peize-zuid en Roden-zuid. Daarna wil men een Woonvisie maken met een visie op wat voor woningen wanneer nodig zijn. Vervolgens zou er een nieuwe Omgevingsvisie moeten komen waarin wordt vastgelegd hoe we in Noordenveld de ruimte voor sport, landbouw, bedrijven, natuur, zorg, onderwijs, wonen en dergelijke willen verdelen. Dat is wat LGN betreft precies de omgekeerde volgorde. Het proces in de tijd moet duurzamer: rekening houdend met de demografische druk, en niet ad hoc, vanuit de waan van de dag. Eerst de alles omvattende Omgevingsvisie, dan een Woonvisie en vervolgens nieuwe bouwplannen. Wonen en bouwen kunnen immers niet los worden gezien van sport, landbouw, bedrijvigheid, natuur, zorg, en onderwijs.
De te onderzoeken inbreidingslocaties waartoe de gemeenteraad in juli 2021 besloot, zijn helaas niet meer terug te vinden in deze begroting. Denk bijvoorbeeld aan de gymzaal Floralaan en hoek Spijkerzoom / Floralaan Roden, Dorpshuis Esweg Peize en naastgelegen grond, locatie Nassaucollege Norg inclusief omliggend gebied, lege schoolpanden Veenhuizen en gemeentewerven. Genoeg locaties om overeenkomstig de ook in Noordenveld geldende ladder van duurzame verstedelijking voor efficiënt ruimtegebruik, eerst binnendorps te bouwen.
Op blz 76 van de begroting staat "We leggen bij Roderwolde de relatie met de gebiedsvisie voor het gebied Westpoort-Matsloot". Uit het antwoord op de vraag van LGN hierover blijkt echter dat de duurzame wijkvernieuwing Roderwolde hieraan niet gekoppeld is. Lijst Groen Noordenveld wil graag de bevestiging dat de duurzame wijkvernieuwing die onder meer voor toekomstbestendige energievoorziening moet zorgen, wel doorgaat en niet belemmerd wordt door een gebiedsvisie Westpoort-Matsloot.

3. Keuzes nieuw beleid

LGN ziet dat het college door teveel nieuwe grote projecten (zoals bouw Peize-Zuid, voorbereiding Maatlanden – De Zulthe Roden, voorbereiding Roden-Zuid, nieuwe manege Roden, riolering Norg-West en riolering De Westerd Peize) teveel hooi op de vork neemt.

Zoals LGN al eerder aangaf: doe liever een paar projecten goed, dan veel projecten half. Afronding van bouwprojecten binnen dorpsgrenzen, de rioleringsprojecten en de manege Roden zijn genoeg voor 2023.
Gelukkig zijn er nog maar 7 vacatures op een totaal aantal van 345 fte in 2022, volgens het antwoord op de vragen van LGN. De gemeentelijke organisatie is dus vrijwel weer op orde qua capaciteit. Wel blijken medewerkers steeds meer tijd te besteden aan interne bedrijfsvoering en leidinggeven (zo'n € 700.000,00 extra aan overhead).
Verder valt op dat voor sommige projecten veel ambtenaren beschikbaar zijn (7 op een informatie-avond over Peize-Zuid) en voor sommige andere projecten geen enkele ambtenaar (camping Ot en Sien Roden moet bijvoorbeeld wachten tot mei 2023).
LGN is van mening dat die ontwikkeling gestopt moet worden. Zoveel mogelijk tijd van de medewerkers moet direct en efficiënt gebruikt worden voor onze inwoners en ondernemers. Gezien het beperkte aantal vacatures en de mogelijkheid om minder personeel voor interne werkzaamheden te gebruiken, is LGN tegen de € 680.000,00 voor 8 extra FTE aan medewerkers voor een Bouwteam. Er gaan in 2023 ongetwijfeld mensen met pensioen, langdurig zieken worden na twee jaar ontslagen, en er gaan mensen naar andere werkgevers. De ruimte die daardoor ontstaat, moeten we gebruiken voor de 8 extra medewerkers. Dat past beter in een strategisch personeelsbeleid en voorkomt dat er medewerkers ontslagen moeten worden bij het dreigende grote financiële tekort in 2026.
En de bespaarde € 680.000,00 per jaar, kunnen we goed gebruiken voor andere zaken. Lijst Groen Noordenveld denkt dan aan € 100.000 voor dorpsplan Norg en € 100.000,00 voor dorpsplan Peize. Ook kan dan de 4% stijging van de onroerende zaakbelasting vervallen. Die stijging zou € 254.000,00 moeten opleveren. Deze verhoging is dan niet nodig en dat scheelt onze inwoners extra kosten in tijden van hoge lastenverzwaringen.

4. Inwonersvriendelijkere begroting

De inwonersvriendelijkheid in de begroting mag groter worden wat Lijst Groen Noordenveld betreft.
Het risico dat Noordenveld loopt bij de veiligheid van digitale gegevens van inwoners is nog steeds enorm: maximaal € 1.250.000,00. Dat betekent een grote kans op "lekken" en boetes van de Autoriteit Persoonsgegevens. Lijst Groen Noordenveld verwacht van het college dat dat risico met de aanstelling van een fulltime Privacy en Security officer, (die er al in 2018 had moeten zijn) in 2023 omlaag gebracht wordt.
Participatie mag, wat LGN betreft, een aparte paragraaf in de begroting krijgen. We zien te weinig terug van de belangrijke rol die inwoners in het gemeentelijk beleid kunnen vervullen. Daarin moet bijvoorbeeld inzichtelijk worden gemaakt welke inzet er is voor de ontwikkeling en uitvoering van een nieuwe participatieverordening. Ook de klachtenafhandeling binnen de gemeente kan daarin een rol krijgen: iedere klacht heeft een gratis advies in zich. Verder is een paragraaf Participatie een mooie plek voor plannen en budgetten van de Kinderadviesraad, een Sociale Adviesraad (opvolger SMA) en de Adviesraad Duurzaamheid.

2 november 2022